

Օգնական Աւագ Բարսուղար՝ Օ. Մ. Թուրախի:

Օգնական Աւագ Բարսուղար՝ Տ. Գ. Թոմարընի:

Օգնական Աւագ Բարսուղար՝ Ռուհի Պէյ Ապարիւ:

Երուսաղէմի Բաղաքայեան՝ Մուսթաֆա Պէյ էլ-Պալիտի:

Օգնական Ոստիկանական Վերատեսուչի՝ Մր. Բայլս:

Օգնական Նահանգային Կառավարիչ՝ Մր. Մաքիշ, Տիկինը և դուստրը:

Օգնական Նահանգային Կառավարիչ՝ Մր. Պէլլըրտ:

Երուսաղէմի Բաղաքային Բարսուղար՝ Մր. Պէտքոք:

Տիկին Էպըթ:

Առողջապահական Փոխ Տնօրէն՝ Տօքթ. Սթիււըրթ:

Հնազխտական Վարչութեան Փոխ Տնօրէն՝ Մր. Շօ:

Կառավարչական Պաշտօնատար՝ Նասուհի Պէյ Պէյտուն:

Իսկ հետեւեալները շնորհաւորական գիր գրեած են.

Հանրային Կրթութեան Տնօրէն՝ Մր. Վ. Ճ. Ֆարրէլլ:

Աւագ Փոխ Բարսուղար՝ Մր. Ս. Մուտի:

Գաղթային և Վիճակագրական Տնօրէն՝ Մր. Միլս:

Վիճակագրութեան Տնօրէն՝ Մր. Ճ. Է. Ֆ. Վուտ:

Հնազխտական Վարչութեան Տնօրէն՝ Մր. Բ. Վ. Հէմիլթըն:

Հ Ի Ի Պ Ա Տ Ո Ս Ն Ե Ր

Յրանաական Ընդհ. Հիւպատոս՝ Ամէտէ Ութրէյ:

Իտալական Ընդհ. Հիւպ.՝ Կոմս Գուլիթթօ Մաձձօլի:

Միացեալ Նահանգաց Ընդհ. Հիւպ.՝ Մր. Սթիկլըր:

Սպանիական Ընդհ. Հիւպ.՝ Տէլ Մօրլալ:

Թրքական Ընդհ. Հիւպ.՝ Պայ Ճէլալ Թէվֆէք Բարասափան:

Ռումանական Ընդհ. Հիւպ.՝ Մարքու Պէզա:

Յուգօսլաւիոյ Ընդհ. Հիւպ.՝ Իվօ Տէ Ճիուլլի:

Յունական Ընդհ. Հիւպ.՝ Բանթումաս:

Իրանի Ընդհ. Հիւպ.՝ Ապտօլ Հիւսէյին Սաուրէ Էսֆանտիլի:

Եգիպտական Ընդհ. Հիւպ.՝ Մօհամմէտ Պէյ Պայրաթ:

Իրազի Ընդհ. Հիւպ.՝ Ամէդ Ուսաֆի էֆէնտի:

Իտալական Փոխ Հիւպատոս:

Միացեալ Նահանգաց Փոխ Հիւպ.՝ Էտ-

ուրթ Պլէլֆօրտ:

Իրանի Փոխ Հիւպ.՝ Ի. Բ. Պօշնէվիս:

Համալսարանական Փոխ Հիւպատոս:

Հօնոլուրասի Հիւպ.՝ Ճ. Ճ. Սահուրի:

ՀԱՆՏԻՒՄ ԴԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՐԱՆԻ ԴԱՀԱԼԻՃԻՆ ՄԷՋ

Օտար հիւերու մեկնումէն վերջ պատ-
րարաբարանի Գանձը կը վերածուի հան-
դիսարանի, և կարճ ժամանակի մէջ կը
լեցուի ժողովուրդի բազմութեամբ: Հոգե-
ւորական դասը բազմած է շուրջանակի
Սրբազանի աջ ու ձախ կողմերը: Ժողովուր-
դը լեցուցած է ամբողջ գանձը խիտ առ
խիտ և յորդած՝ գոնէն գուրս:

Հանդէսը կը բացուի ժամը 5-ին Ամեն.
Ս. Պատրիարք Հօր ձօնուած նոր երգով,
գրուած Եղիվարդէ և զաշնաւորուած ժառ.
վարժարանի ուսուցիչ Պ. Շահան Պէրպէ-
եանի կողմէ, և զոր եռաձայն երգեցին ժա-
ռանգաւոր սաները: Ահաւասիկ այդ երգը.

ՄԱԼԹԱՆՔ ՊԱՏՐԻԱՐԿԱԿԱՆ

Կը պարգեւես նորէն ով Տէր,
Այս դարաւոր ժառանգութեան,
Շրմորհազարդ սիրամուլէր
Նոր պահապան:

Պահէ ո՛վ Տէր, ուխտս այս, անփորձ,
Թող չըպակսի ձէթը մախուր
Իր կանթեղին, հոգիներէն՝
Սրբազան հուր:

Աջովդ հրգօր օրհնէ՛ ով Տէր,
Յակոբեանց տունն այս ազգաբան,
Եւ Գահակալն անձնանուլէր
Մեքոպ Սրբազան:

Ապա խօսեցաւ Ս. Աթոռոյս Լուսարա-
բապետ Հօգ. Տ. Կիւրիզ Մ. Վրդ. Ի զիմաց
Միաբանութեան հետեւեալ Ուղերձը.

Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք Հայր,

Յոյլ տուէ՛ք ինձ որ Ձեր Ամենապատուութեան Գահակալութեան այս հանդիսութեանց առթիւ յանուն եւ ի դիմաց Ձեր ներկայ եւ բացակայ հոգեկից զաւակներուն, Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան, մասնցանեմ Ձեր Ամենապատուութեան մեր որդիական ակնածամբի խորին յարգանքն ու հաւատարմութիւնը եւ մեր արագին շնորհաւորութիւններն եւ բարեմաղորութիւնները:

Սրբազան Հայր, Ձեր երջանկալից հասակ նախորդի հոգեւոյն Տ. Թորգոմ Ս. Պատրիարքի դառնադէտ մահուն վրայ, անցեալ Աղբիւրի Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութիւնը իր կոչումին եւ պարտին բարձր գիտակցութեամբը թողորումած, անվերապահօրէն եւ միածայն ընտրութեամբ բախար ունեցաւ, հրաւիրելու Ձեր Ամենապատուութիւնը յիշու Սրբոյն Յակոբայ Տեառնեղբոր Ազգար Առաւելոյն:

Այդ երջանիկ դէպքը արդիւնքն էր այն սիրոյն զոր Դուք Ձեր բարձր արժանիքներով ծնունդ տուած էիք մենե իւրաքանչիւրիս սրբին մէջ: Ազգար արդիւնքն էր այն հաւատարիմ ծառայութեան եւ զոհաբերութեան զոր Դուք Ձեր Միաբանական կեանքի զանազան մարզերուն եւ հանգրուաններուն մէջ 52 տարիներ շարունակ նուիրաբերած էիք այս պանծալի Հաստատութեան: Անցեալ Մեծ Պատերազմի աւերներէն յետոյ երբ Ս. Արքունիքի ֆոյքին ձակ կը տուայտէր իր մեծ կորուստներովը, երբ ան մասնուած էր վարչական եւ անհետական ահաւոր դժուարութիւններու, առաւելապէս Ձեր անյողողոյ ջանքերուն շնորհիւ եւ որ ան գտաւ իր բնականոն վիճակը, եւ երբ առիթը ներկայացաւ Ս. Արքունիք օժտելու Արժանաւոր Գահակալով, Դուք եղաք Սրբազան Հայր, Ձեր արակից եղբայրակցին հանգուցեալ Դաւիթ Մ. Վրդ. ի հետ միասին, կարգապէս յաւեւ անմոռանալի Դուրեան Սրբազան Պատրիարքին դէպի Սուրբ Նիկիոյ եւ դէպի Առաւելական Սուրբ Աթոռ, եւ ասով իսկ ցոյց տուիք թէ որչափ եւ ինչպէս կը սիրէիք այս Աթոռը: Նոյն ոգին եւ նոյն սէրը յայտնաբերեցիք երկրորդ անգամ եւս Ձեր պատշաճ շօր հոգեծին հարազատի եւ յաջորդի ընտրութեան առթիւ: Ոչ ոք կրնայ մոռնալ եւ ամէն ոք կը խառնովանի Ձեր քանկապին աշակցութիւնը եւ անվերապահ զոհաբերութիւնները անոնց պատօնա-

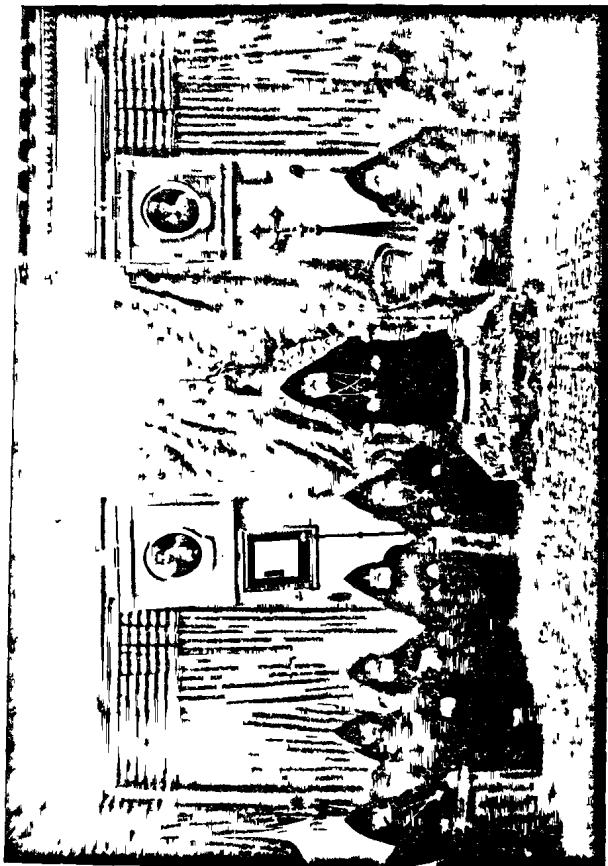
վարութեան օրհաններուն 15 տարիներ շարունակ եւ ինչ որ կը կազմէ մեր ներկայի պարժամբը՝ կը պարտինք որչափ անոնց՝ նոյնչափ եւ Ձեր սննդան աւանտութեանց, եւ ինչ որ կարելի է յուսալ վաղուան համար Դուք միայն պիտի կրնաք շնորհել մեզ:

Այս բոլորը, Սրբազան Հայր, ծանօթ էր մեր բովանդակ Ազգին, որչափ մեր Միաբանութեան, եւ այդ իսկ պատճառով Ձեր Ամենապատուութեան ընտրութիւնը անօրինակ խանգավորութեամբ ընդունուցեալ Ազգին կողմէ, սկսեալ Ամենայն Հայոց Մայր Աթոռէն մինչեւ Սփիւռքի ամենահեռաւոր երեքը, հատուական ընտրանքներէն մինչեւ ամենախոնարհ ուխտաւորը: Ամենուս համար ուրախութեան պարագայ մըն է նաեւ որ Ձեր Ամենապատուութեան արժանիքը յոյնչափ բարձրօրէն գնահատուած էր Պաղեստինի կառավարութեան կողմէ եւ Ձեր ընտրութիւնը սիրով եւ արդար գոհունակութեամբ թղջունուցեալ Պաղեստինի վսեմ. Բարձր Գոմիսէրէն, Նրուադէմի Կառավարիչէն եւ Կառավարութեան բարձր պատճենատարներուն կողմէ:

Օրհնեալ քլլայ Աստուծոյ կամբ որ իր նախախնամութեամբ եւ անհուն ողորմութեամբը այսպէս նուիրագործեց իր հաւատարիմ պատեօնեային ընտրութիւնը ի զուլիս եւ յառաջորդութիւն այս Հաստատութեան որ իր Սուրբ Անուան եւ Թագաւորութեան նուիրուած է: Այսօր՝ Ամենապատիւ Սրբազան Հայր, երբ Սուրբ Նիկիոյ Օգոստափառ վեհապետը Մեծն Բրիտանիոյ Թագաւոր-Կայսրը ձորն Ջ.Դ. իր ներկայ տարւոյն 17 Օգոստոս քուակիր Հրովարտակով կը բարեհաճի կնիել Ձեր ընտրութեան ակտը, այնչափ մեծփայլելութեամբ ու պատուով, Միաբանութիւնս Ազգին հետ կը ցնծայ հոգեկան հրեւանմով եւ ի բոլոր արեւ կը մարդէ Ձեր Ամենապատուութեան անուապառ կարողութիւն որպէսզի իրագործէ այն բոլոր անկէպալութիւններն ու պահանջներն որոնք կապուած են Ձեր այսօրուան Սրբազան Ուխտին: Այդ Սրբազան Ուխտով այսուհետեւ Ձեր մահուր եւ ամբասիր ձեռքերուն կը յանձնուին Ս. Աթոռոյ բովանդակ տանքը, անոր բոլոր կրօնական եւ կրթական հաստատութիւնները, Սուրբ Տեղեաց նուիրական իրաւունքները եւ խնկելի յիշատակները: Ձեր Բարձր ղեկավարութեան կը յանձնուին Ս. Աթոռոյն Հնամայրանն ու վարժարանները եւ մեր փողովորդեան հա-

գելու զարգացման հոգը: Մենք հաստատ յայն ու համոզումը ունինք որ զուգ Զեր երկարաւեայ վարչական փորձառութիւններով, ձիւներով ու կարողութիւններով պիտի պահպանենք եւ հովանաւորեմ այդ բոլորը նախանձախնդիր հոգւով եւ հոգածու արիւնքեամբ:

Իսկ մենք Սրբազան Հայր, Զեր երեց եւ կրօնք ողբիներ, Զեր հետ այսօր խորապէս զգածուած, ինչպէս Ս. Սեղանին առջեւ նոյնպէս հոս կը վերանորոգենք մեր ալ Ուխտը — Մնալ միտ հաւատարիմ մեր կոչումին, մեր Առաքելական Ս. Աթոռոյն նուիրական տա-

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը Պատրիարքարանի Դահլիճին մէջ՝ իր Գահուն վրայ.

Վստան ենք միեւնոյն ժամանակ քե Զեր Ամենապատուութեան սիրելի անուրը եւ լայն ժողովրդականութիւնը Սուրբ Արարիկն կապուած պիտի պահեն Ազգին սերն ու համակրանքը աւելի էան երբեք եւ ոչ մէկ զոհողութիւն պիտի խնայուի զայն միտ աւելի ամուր պահելու իր դարաւոր հիմներուն վրայ:

հերուն եւ Զեր Ամենապատուութեան:

Հետեւելով դարուց ի դարս զմեզ կանխող սերունդներուն, մենք իւրաքանչիւրը առանձին եւ ամենքս միասնաբար Աստուծոյ օգնականութեամբ պիտի ծառայենք Տեորեական Սուրբ Տեղեաց հոգեւոր զինուորութեամբ եւ նախանձախնդրութեամբ, եւ միտ

բարձր պիտի պահենք Հայաստանայց եկեղեցւոյ դիրքը եւ մեր սիրելի Ողբին պատիւը Քրիստոնեութեան այս ոստանին մէջ:

Մեր բովանդակ կարելին ի գործ պիտի դնենք անեղջ պահելու զոհաբերութեան այն ուրիշ որ մեր վանական կրօնաւորական կեանքին սիրքը եղած է: Ձեր Ամենապատուութեան առաջնորդութեամբ Սիոնի մեր Մենասանը պիտի շարունակէ մնալ մեր ժողովուրդի համար հոգեւոր մխիթարութեան մեծաբույս աղբիւր մը եւ բարոյական դաստիարակութեան եւ ազգային մեակոյրի վառարան մը:

Կը մտրքենք որ Ամենակարող Տէր օրհնէ մեր Նահասակ եկեղեցին եւ Ազգը հոգևոր վերածնութեան եւ վերակենդանութեան օրհնորհնէրով, պահպանէ ի հաստատութեան եւ ի պայծառութեան երուսաղէմի Ս. Արքայը, եւ Ձեր Ամենապատուութեան պարգեւէ երջանիկ արեւտաօրիւն:

Ապա Ժառանգաւոր Սաներ երգեցին Ե. Դուրեանի «Եղալը» ջերթուածը դաշնաւորուած Պ. Շ. Պէրպէրեանէն. երգի աւարտումին՝ յանուն Ժառանգաւորաց Վարժարանի և Հնձալարանի Ուղերձ մը կարդաց Անդրաշիկ Սարկաւազ Աշեան:

Ամենապատիւ

Սրբազան Պատրիարք Հայր,

Ժառանգաւորաց Վարժարանի եւ Բն-
ծայարանի ուսանողութիւնը կուգայ միա-
համուռ շնորհաւորել Ձեզ, Ձեր գանակա-
լութեան այս նախանձելի առիթով: Ուսու-
նողութեան շնորհաւորութիւնները կ'ուղ-
ղուին միեւնոյն առեւն պատուարժան Միա-
բանութեան, որ այս պահուս աւելի քան
երբեք իր գլուխը պսակուած կը զգայ առ-
ժանաւորապէս եւ կը ցնծայ իրաւամբ իր
հոգւոյն խորեքէն:

Ժառանգաւորաց վարժարանի առակե-
օրութիւնը կը բաժնէ միաբանական ուխտին
այդ հրճուանքը, շարքեր հանգամանքով եւ
պայմաններով քեւէ: Անկեա, վարժարանը,
կը ցնծայ այս պահուս, վստահ՝ քի գտած է
յանձին Ձեր Ամենապատուութեան իր արքուն
հովանաւորը, որ պատրիարքական զանին
հնալովը զօրացած, պիտի բազմապատկէ իր
հովանաւորողի, հաշլաւերդի եւ թէլալըիշի
շանկերը հանդէպ կրթական այս վաւարա-
նին, ուրիշ կուգան այս դարաւոր հասա-
նութիւնը կանգուն պահող ուժեր: Ժառան-

գաւորաց ուսանողութիւնը Ձեր անձին մէջ
կը դիտէ, Ամենապատիւ Հայր, կատարեալ
ծիպարը երբեմնի ծառանգաւորին, որ աւելի
քան կէս դար առաջ, իր պատանիի սիրքը
նուիրեց այս արքուն ծառայութեան, ու
Ժառանգաւորացի հաւանաւոր տղանին, իր
եռութիւնը տալիսած մեր հայրենէն մեզի
հրիսակուած սրբազան աւանդութիւններով,
սկսաւ իր վերելքը կրօնական ծառայութեան
ասպարէզին մէջ: Վերելք մը դանդաղ, եւ առ-
կայն հաստատ յարատեւ, որ ամառասիկ այս
պահուս իր պսակումին է հասած, յանգելով
Սրբոց Յակոբեանց պատրիարքական զանին:

Սրբազան Հայր, Ժառանգաւորաց վառ-
ժարանը բերելով իր շնորհաւորութիւնները
Ձեր Ամենապատուութեան, կ'ապահովեն
Ձեզ քի իրեն մասնաւոր պիտի ունենայ
զՁեզ, բացառաբար պատրիարքի հանգաման-
քին, իբրեւ լրումը ծառանգաւորի գաղա-
փարին: Իր հոգւոյն հայեացքը պիտի ուղղուի
դէպի այն համբան ուրիշ դուր քալած է
սարիներ շարունակ, հաստատ եւ անխնայ
հաղթելով. պիտի ուղղէ իրենցները նոյն ուղե-
գիծէն, դէպի նոյն հեռապատկերը որ Ձերն
է եղած: Վարժարանը բարեբաղդ կը զգայ
ինքզինք, Ձեր գանակալութեան հանդէպ
զուգակցելուն իր ուսանողական շարեւորանի
վերաբացման հետ: Ուսանողի ճամբուն մէջ
դպրոցական շարեւորանի վերաբացումները
այն հանգուաններն են, ուր նոր խանդով
եւ նոր քափով է որ առակերքը կը ձեռ-
նարկէ իր վերելքին, կարն դադարէ մը վերջ:
Այդ նոր քափն ու նոր խանդավառութիւնը
այս անգամ Ձեզմէ է որ կուգան մեզի,
Ամենապատիւ Հայր, Ձեր գանակալութեան
առիթով: Լիպոյն Լէր, ու կը մտրքենք որ
ապագային, բազում սարիներ, Ժառանգա-
ւորաց վարժարանը առիթը ունենայ իր զրպ-
րոցական շարեւորանի վերաբացումը օտնել
Ձեր գանակալութեան շարեւորաններուն հետ
զուգակցաբար, Ձեզմով միջ խանդավառ,
միջ յարատեւ, ու միջ բեղուն:

Ժառանգաւորաց վարժարանի ուսանո-
ղութիւնը կը սիրէ յուսալ, որ Ձեր Ամենա-
պատուութիւնը վստահ է իր զգացումներուն
անխառնութեան մասին:

Ու այժմ, քոյլ տուէ ինձի, Ամենապա-
տիւ Հայր, որպէսզի իբրեւ քաղաքան ուսա-
նող եղբայրներուս այդ զգացումներուն, մո-
տենամ Ձեր սրբազան աշին, ի համբոյր:

Ապա Պ. Շահան Պերպէրեան խօսեցաւ յանուն Հայ Ժողովուրդի.

Ամենապատիւ Ս. Պատրիարք Հայր

Ի՞նչ կը վիճակի, ամառժամաբար, պատիւը՝ Մերոց Յակոբեանց այս նուիրական Աթոռը Ձեր բարձրամալու հանդիսական սա պահուն՝ յանուն հանուր Հայ Ժողովուրդին բերելու Ձեր Ամենապատուութեան՝ իր մեծ ուրախութեան, իր շնորհաւորութեանց ու սրտագեղ բարեմաղթութիւններուն հաւաստեմքը:

Հարկ կա՞յ ըսելու թէ ոչ մէկ ազգային ընդհանրական մարմին կը ճշուի ինձ — ու կրնար ճշուիլ, աւա՞ղ — այդ պատճառով... Եւ խորհի՛լ թէ կար ժամանակ — եւ ոչ դեռ տաս հեռու ասկէ — երբ Ազգը համօրէն իրեն միանգամայն պատճառ իրաւունք կը համարէր — ա՛յնքան մեծ էր այս Սուրբ Հաստատութեան տեղը իր զգացումին մէջ — իր ձայնը եւ կամքը բերելու անոր գահակալին ընտրութեանը... Մինչ այսօր, ոչ իսկ մարմին մը գոյութիւն ունի որ յանուն Հայ Ժողովուրդի ամբողջին գէթ անոր շնորհաւորութիւնն ի վիճակի ըլլար պատշաճապէս լսելի ընել տալու հոս:

Կտր կտր յօշոսուեցաւ մարմինը այս ժողովուրդին, ու ծուկն ծուկն աւելարհի չար քայլերուն է յանձնուած...

Բայց մենք պիտի ըսենք Իրեն, իր իսկ մէկ խօսքը գործածելով, — *Հոգի՛դ ողջ ըլլայ, Հայ Ժողովուրդ...* Մարմինդ ծուկն ծուկն աւելարհի չար հովերուն, — հոգի՛դ ողջ ըլլայ...

Վասնզի երբ հոգին ողջ մնայ ժողովուրդի մը՝ օր մը կուգայ անպատշաճ երբ ան կը ժողովէ վերստին իր «կոտորեալ նշխարները» ու անոնցմով նոր ու գեղեցկագոյն մարմին կը կերթ իրեն:

Ու հոգին ողջ է Հայ Ժողովուրդին. քանի մանաւանդ հաստատուն է, կանգուն եւ կենդանի իր Եկեղեցին. վասնզի Հայաստանեայց Եկեղեցին այն գերագոյն բարձրագոյն է որուն մէջ կը բնակի իսկագոյն ու սրբագոյն բաժինը Հայ Ազգի Հոգւոյն...

Եւ այս հանդէսը ուր մեր Եկեղեցւոյ գերագոյն գահերէն այս մէկը ծածկող սուգի տօղը կը պատռի ընդունելու անոր վրայ Նոր Փահակալը, այս հանդէսը գրաւական մըն է ինքնին Հայ Եկեղեցւոյ կենդանութեան եւ Հայ Հոգւոյն ողջութեան:

Ահա ինչու վստահաբար կրնանք ըսել

թէ չի կայ այսօր Հայ մը որ ի խորոց սրտի չհրճուի ի տես այս իրողութեան. ու ա՛յնքան ընդհանուր է եւ մեծ այդ հրճումը որ ռեւէ սոսկական անհատ, որպիսին իմ ես, պիտի կարենար բերել արձագանքը անոր:

Ամենապատիւ Մերազան Հայր,

Ազգին զգացումը այն է որ Մերոց Յակոբեանց Միաբանութիւնը «Աւանդութեանց հաւասարիմ պահպանման» Նշանին տակ է որ կատարեց այն միաձայն ընտրութիւնը որ Ձերդ Ամենապատուութիւնը կը բարձրացնէ այս առաքելական գահուն վրայ:

Իմաստութեան գործ. վասնզի, մանաւանդ իրենց կեանքի փոքորկալից տշաններուն, աւելի մեծ ոյժ չի կայ ընկերութիւններու համար, զիրենք վեր բռնող, ապագան դիմագրաւելու զիրենք կարող դարձնող հանգիստ իրենց մեծ աւանդութիւնները հաւասարմութեան ոգին:

Ու իր աւանդութեանց ու անոնց հանդէպ հաւասարմութեան ոգին մարմնաւորող Մարդը զգաւ գերազանցապէս Ձեր Ամենապատուութեան մէջ Մերոց Յակոբեանց Միաբանութիւնը: Որովհետեւ, աւելի քան կէս դար, Ձեր Մրբագլուխեան բեղուն կեանքը անցած է այս հաստատութեան նուիրական կամարներուն տակ ու Ձեր անձը ներսացած է հոս թիրոջ աւանդութիւնները, քափանցուած ու թրծուած անոնց տունով:

Եւ եթէ մի քանի քարերն հեռացած էին այս յարկէն, այդ՝ տուած է առիթը Ձեր Մրբագլուխեան ճանչնալու եւ ապրելու, այս անգամ, մեր Եկեղեցւոյ Մա՛ր Աթոռին աւանդութիւնները որոնք այնքան ներդաշնակութեամբ կը կապուին անոնց որ կը թրեն հոս:

Աւանդութիւն. աւանդութեանց հաւասարմութիւն... բառն ու բացատրութիւնը արքնցենն թերեւս ոմանց մէջ — սկեպսիկ մեքերու, յամենայն դէպս մակերեսային հոգիներու — որոշ լնացման մը գաղափարը ընդհանրապէս, եւ այս հաստատութեան պարագային ալ ինչ ինչ աղմուկներու արձագանքներուն յիշատակները:

Բայց անոնց համար որ գիտեն աւելի խորը տեսնել եւ զգալ՝ ի՞նչքան տարբեր է իրողութիւնը:

Ճամաբիտ աւանդութիւնը այս հաստատութեան — կրօնական ջերմեռանդութեան ոգի մը ամեն բանէ առաջ: Ու ի՞նչպէս կրնար չըլլալ այդ. քանի որ այս հոգեւոր կեանքի

հաստաբուն սուրբ ծառին ամառները նոյն այն հողին մեջ մխրճած կը սնանին սրուն վրայ Առսուածային Վարդապետը իր եկրաւոր առաքելութեան թաղիները ապրեցաւ: Ինչպէ՞ս կրնար չըլլալ այդ. քանի որ դարեւրով ու դարեւրով ամէն թաղի Հայաստան տախարհի բոլոր հուններէն այս ժողովուրդի կրօնական ուխտաւորութեան ալիներն են հասեր հոս, ու ինչպէս ծովուն ալիները կ'ընեն եզերքի խառակներուն՝ ստոնք իրենց պատկերին են շինել այս հաստաբուն կերպարանը, ու անոր զոյն են քափուր այս ժողովուրդի նուիրաբերութեան ոգիին պիտեցկազոյն գանձերը:

Աւանդութիւնը այս հաստաբուն, դարձեալ — իմաստութեան քիւննկուն քաղաքան այն ոգին որով ան սէր է կոնգնէր ու ամբիւ պայքարներու մեջ պաշտպանել այն նուիրական իրաւունքները զորս այս ժողովուրդի Հաւասթի Զօրութեան մեծութիւնը իրեն համար ստացել է քրիստոնէական այս սիեզերական կրօնաոսանին մեջ, «փութիկ հոս» ինչ եկեղեցին զննելով հոն, աշխարհի հզօրագոյն եկեղեցիներուն հետ նոյն աւանդին գիծին վրայ:

Աւանդութիւնը այս հաստաբուն, վերջապէս — այս ժողովուրդի իմացական ու հոգեւոր լուսաւորութեան գործը. վկայ հայ ձեռագիրներու իր անցիկ արժեքով հաւաքածոյն, իր հոյաքեւ մասնադարանը, իր թալարանը, իր ժառանգաւորացն ու Ընծայարանը...

Ուրեմն ո՞չ քի լնացած ու մեռած բաներ կամ փուռ պայքարներու աղմուկներ՝ այլ գերազանցապէս կենդանի ու կենդանաբար սպեկան ուժեր են որ կը կազմեն նշմարիտ աւանդութիւնը Հայ Սիւնի այս բարձունքին վրայ, ու զանոնք պահէր ինքնին՝ այս Ազգի ողբական գերագոյն գործը գործել կը նշանակէ:

Սրբազան Հայր, Ձեր Ամենապատուութեան երկու մեծանուն նախորդները խորը թեւան այդ աւանդութիւններուն ու անոնց բեղուն արդիւնաւորողները եղան: Արդ, այն անվերապան ու բոլորամուկ աշակցութիւնը զոր Ձեր Սրբազնութիւնը բերաւ իրենց գործին՝ բովանդակ ազգին համար յայնի պապայց է քի այդ ներշնչող աւանդութիւնները Ձեր հուրան հետ եւս նշանցած են, անա ինչու այնքան մեծ է այսօր հրնուանքը Ազգին՝ տեսնելով զՁեզ այս գահուն՝ որուն նե-

րեցիկ որ մօտենաւ խոնարհաբար, Իր շնորհաւորութիւններն ու բարեմազքութիւններն կրկնելով եւ Իր այդ ուրախութեան ու սիրոյն հաւատքի ղեկով որդիական համբոյրիւ մեջ Ձեր Աշին:

Հանդէսին Ներկայ էր նաեւ Հ. Ներսէս Վրդ. Ալիշեան, որ ատենէ մը ի վեր երեսօտէմ կը գտնուէր գրական հետազօտութեանց համար, որ և խօսք առաւ և արտայայտուեցաւ յանուն իր Միաբանութեան (Վիեննայի Միութեան) եւ սնանկաւ Ամստերդամի:

Արհիպպատիւ Պատրիարք Հայր,

Կը գտնուիմ Նուստպիմ: Կը բերեմ աչի սուղն այն կարանքները, որոնք դաշերու ընթացին, սկսեալ այն ժամանակէն երբ ընդգրկեց հայ ժողովուրդը քրիստոնէութիւնը, կը հասնէին այս քաղաք Հայաստանէն: Ախտաւորներ Հայաստանի զանազան նահանգներէն: Անոնց մեծ մասը եկաւ եւ վերադարձաւ. բայց գտնուեցան նաեւ բարեպաշտ հոգիներ, որոնք անցուցին իրենց կեանքը այս սնորհական տեղեց մեջ: Ունէին հոս Հայաստանի նախարարական տուններ իրենց փութիկ կալուածները, վանքերը: Թեպէտ դժեմ ժամանակներ կորցեցին Հայոց ձեռքէն այդ վանքերը, բայց իրաւունքը, զոր ունէր Հայութիւնը այս սնորհական տեղեց վրայ, պահպանուեցաւ դաշերու ընթացին: Ս. Յակոբեանց Միաբանութիւնն եղաւ հայ իրաւունքին պաշտպանը. անիկա փրկեց ինչ կարելի էր փրկել: Արժեք այս կուլ: Բայց այսօր ուրախութեամբ կը նայինք նուանումներուն: Նուստպիմ Հայոց վանք ոչ միայն Հայ իրաւունքներուն պաշտպան եղաւ, հայ ուխտաւորներուն վանատ, փախի թաղիներուն հայ ժողովուրդեան զոյն մեկ մասին պաշտպարան, այլ եւ վառարան հայ մեակոյրին:

Այս հիմնաւորը Տան հովիւ եւ պետ կարգուեցաւ, Արհիպպատիւ Պատրիարք Հայր, Ձեր խնամքին յանձնուեցաւ անոր պահպանութիւնն ու յառաջատուութիւնը: Արդիւնը, զոր այս Տան համար վաստակեցաւ անցեալի մեջ, երաշխիք է Ձեր ապագայ գործունէութեան: Ունի Ձեր բաժինը նաեւ գրական ապարդի վրայ: Կը յիշեմ Ներածութիւնները այն երկու Հասոյնուն (Ժամանակագրութիւն Գրիգոր Կամախեցւոյ եւ Օրագրութիւն Սեւմիա Չեխալիի), որոնց իմաստ խորութիւնն

ու բարձրութիւնը քայէտ օտտեհու համար անհասանելի, բայց եւ արժէքներ, որոնք անբաւարար արհիւ մնան հայագիտութեան ծոցը:

Ես պիտի աղերսեմ, որ սերն է հմտութիւնը զոր երեւան բերի հայագիտական-բանասիրական ասպարէզի վրայ, արթնցնէի, արժարժեի եւ հրապարակեի նաեւ Միաբանութեանը նոր սերունդին մէջ:

Ձեր Մշակութեան Գահակալութեան այս ուրախաւոր հանդիսին պիտի խնդրեմ որ հանձնէ ընդունիլ ուրախակցութիւնն եւ մաղթանքները Վիեննայի Միաբանութեան Միաբանութեան եւ «Հանգիստ Ամսօրեայ» ի իրականութեան, որոնց կողմէ բարգման կը հանդիսանաւ այս պատու: Կը մաղթեմ ոյժ եւ կարողութիւն օգնելու բարեւայն բերը, զոր յանձնեցիք ի փառս Ամենակարողին եւ ի բարգաւաճանս այս մեծ Տան:

Հուսկ պապ խօսք առաւ ինք Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը:

Այսօր, ինչպէս քիչ առաջ Սկեդեքիին մէջ եւ ըսի, յուզումի եւ հոգեկան խռովի օր մը եղաւ ինձ համար. այնպէս որ բաւարար կը պակսին ինձ արտայայտելու զգացումներս: Ուշագրութեամբ հետեւեցայ արտասանուած ուղեւորներուն, որոնք լեցուն էին ինձ անձինս հանդէպ համակրութեամբ, արագձմ մաղթանքներով եւ ջերմ շնորհակալութիւններով, նաեւ ակնկալութիւններով:

Շնորհակալ եմ բարեմաղթութեանց եւ շնորհակալութեանց համար. բայց քի պիտի կարենամ արդեօք արդարացնել իմ վրայ դրուած յոյսերը, ասիկա է որ կը խռովէ զիս եւ յուզումով ու անկեղծութեամբ կը լեցնէ հոգիս:

Կը տեսնեմ որ բաւական առաջացած եմ տարիով, եւ յոգնած կէտ դառն աւելի ծառայութեամբ Ս. Արքեպիսկոպոս մէջ: Մինչ ես կը կարծեի քի փակուած է ալիւս իմ գործունէութեան ասպարէզը, տեղի ունեցաւ մեր յաւես ողբացեալ Մշակութեան Պատրիարքի յանձնարարական ասպարէզը, եւ ես ասիականացի համակերպիլ ընդհանուրի կամիքն ու բարձրանքն եւ տանձնեցի պատուով, մանաւանդ ներկայի դժուարին պայմաններուն մէջ, ապաւինելով նախ ասուածային օժանդակութեան եւ ապա սրբանուիր Միաբանութեանս անկեղծ ու անվերապահ աջակցութեան եւ գործակցութեան, եւ մաս-

նաւորապէս Նրուսաղիմի եւ մեր պատերաւական քեներուն մէջ ապրող մեր պատուական ժողովուրդի համակրութեան եւ աջակցութեան եւ ազգանուիր զգացումներուն: Անոնցմով է որ կը յուսամ քի կարեւոր պիտի ըլլայ քերթեցնել վրաս դրուած լուծին ծանրութիւնը, եւ ես պիտի կարենամ պարզեցնել անկեղծ առջին:

Կրկնելով արագին ու զգածուած շնորհակալութիւնս Հոգ. Տ. Կիրեղ Մ. Վրդ. ի, Պ. Շահան Պերպետեանի, Անդրանիկ Սարկաւազի եւ Հ. Ալիկեանի, որոնք բարգմանը հանդիսացան Միաբանութեան, Ժողովուրդին, եւ Ս. Արքեպիսկոպոսին իրենց բարեւայն զգացումներուն, կ'օրհնեմ ամենեւեմ հայրական սիրով ու փոխադարձաբար, սրիս բոլոր ջերմութեամբ, կը մաղթեմ որ Բարեւայն Արարիչը հաստատուն եւ անւարժ պահէ Հայ Ազգն ու Հայաստանաց Ս. Սկեդեքին, պայծառացնէ եւ բարեկարգէ Առաքելական Ս. Արքեպիսկոպոսին Միաբանութեամբ, ժաշգան դաստիարակներով, ուսուցիչներով եւ ուսանողներով, հաւատարմ եւ բոլորապէս նուիրուածներով եւ աշխատասերներով: Մասնաւորապէս ամենայն յաջողութեան եւ բարօրութեան կը ցանկամ ու կը մաղթեմ Ս. Փաղարիս եւ Պաղեստինի եւ Անդրյորդանի բաւարարներուն եւ զանազան վայրերուն մէջ ապրող մեր պատուական եւ սիրելի Հայ Ժողովուրդին:

Թող Աստուծո զօրավիշ ու օգնական ըլլայ ամենուս ու առաջնորդէ մեզ գէպի բարին, դէպի ճշմարիտ ու օգնակար, ամեն:

Միաբանները երգում են «Հայր մեր»-ով ու Մարգարէ Հօր օրհնութեամբ վերջացաւ այս յաւերժ յիշատակին հանդէսը: Հոգեւորական դասը կրկին մօտեցաւ աշխատանքին եւ շնորհակալութեան: Մէն մի միաբան երբ որդիաբար կը խոնարհէ իր Հօր եւ Պետին Աջին, ինք Մարգարէն հայրաբար կ'ողջապարհէ զանոնք: Միաբանութեան վերջը ժողովուրդը մօտեցաւ ու շնորհակարգ իր նորինտիր հոգեւոր պետը. ժամը 6:30 անցած էր արդէն երբ յուրեւեալ ժողովուրդը եւ Մարգարէն առանձնացաւ իր սենեակէն: Ինչպէս Սկեդեքույն հանդիսութեանց ընթացքին, հոս եւս քաղաքիս երեք Հայ սկստական խումբերը, անձնուիրաբար կը հսկէին ընդհանուր կարգապահութեան: